

هفدهمین جشنواره بین‌المللی تئاتر تهران - ۱ الی ۱۵ بهمن ۱۳۷۷

نمایش

عصر

۱۵ بهمن ۱۳۷۷ - ۲۰۰ ریال

● جشنواره هفدهم پایان

گرفت

● تا به حال چنین تئاتری

ندیده بودم

● فقط ما حرفه‌ای هستیم

● یادداشت‌های منتقدان

● انتخاب نمایش تفریحی

نیست

● این آدم‌ها مقدس هستند

● مسئولین باید سختگیر

باشند

● ارتباط با خارجی‌ها

سازنده‌است

● بخش انگلیسی

جشنواره هفدهم پایان گرفت

لاله تقیان

فهرست

هفدهمین جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر پایان گرفت و بی‌تردید در چند کلام مختصر نمی‌توان ارزیابی دقیقی از کیفیت آثار نمایشی، یا شیوه برگزاری و واکنش‌های فراوان در برابر آنچه در این جشنواره گذشت، داشته باشیم. اما می‌توانیم چند نکته را متذکر شویم که خالی از اهمیت نیست.

برگزارکنندگان هفدهمین جشنواره امسال برنامه‌های خود را توسعه دادند و با دعوت از چند گروه نمایشی خارجی قدمی بسیار مهم در ایجاد ارتباط‌های نوین برای تئاتر برداشتند. تئاتر، چنانکه خواست هر هنری و هر فرهنگی است تنها به قصد ایجاد ارتباط پدید می‌آید و هدفی جز این ندارد. و طبیعی است که پدیده‌های فرهنگی چنانکه با عملکردی درست همراه باشند بدون واکنش نخواهند بود. و اگر در برابر عمل خود عکس‌العملی نداشته باشند ارزش آنها مورد تردید قرار خواهد گرفت. امسال در هفدهمین جشنواره نیز چنین شد و دیدیم که رویداد تئاتر چگونه توانست هر فردی را با هر طرز تفکری و هر خواست و اندیشه‌ای به ابراز عقیده وادارد و همین نشان داد که برنامه‌ریزان جشنواره عملکردی بسیار موفق داشته‌اند.

در مدت پانزده روز اخیر در جریان برگزاری جشنواره بیش از ۳۰۰ اثر نمایشی از ایران، و با حضور ۶ کشور خارجی با ۱۰ برنامه نمایشی قرار گرفت و جلسات نقد و بررسی و گردهمایی پژوهشی با حضور سخنرانان و اساتید تئاتر ایران و دیگر کشورهای جهان، چاپ و انتشار کتب نمایشی، جشن باشکوه افتتاح جشنواره و کارناوال اختتام جشنواره، به ویژه نمایش‌های خیابانی که در سراسر شهر مردم را در این پدیده عظیم شرکت داد، همه دال بر موفقیت جشنواره‌ای است که با کمترین هزینه و کمترین نیروی انسانی در تشکیلات برگزاری به مردم عرضه شد، و این موفقیتی است که نمی‌توان نادیده گرفت.

جشنواره هفدهم بی‌تردید نزدیک به یک میلیون نفر از مردم تهران را در مشارکت مداوم خود داشت و توانست هدف توسعه فرهنگ از طریق تئاتر را به اثبات برساند. امیدواریم ادامه این راه و روند همچنان با همراهی و پشتیبانی مردم و دست‌اندرکاران تئاتر ادامه یابد.

- جشنواره هفدهم پایان گرفت ۲
- تا به حال چنین تئاتری ندیده بودم ۳
- فقط ما حرفه‌ای هستیم ۴
- یادداشت‌های منتقدان ۶،۵
- انتخاب نمایش فنی نیست ۷
- این آدم‌ها مقدس هستند ۸
- مسئولین باید سختگیر باشند ۹
- ارتباط با خارجی‌ها سازنده است ۱۰
- بخش انگلیسی ۱۲،۱۱

نمایش

ویژه هفدهمین جشنواره
بین‌المللی تئاتر فجر

سردبیر: لاله تقیان

همکاران این شماره:

فاطمه کباریان، شهناز یوسفی،

فاطمه شفیعی، لیلیا مینائی، فرزانه

سرمدی، سهیل خداپرستی،

حجت ترصدی

بیانیه هیئت آستان قدس رضوی

برای هفدهمین جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر

«تئاتر، هنر چندین زبانه، و زبان رسا و بلیغ در نمایاندن ظریف‌ترین اندیشه‌ها و عواطف بشری، در میان ما قدر ناشناخته مانده، و در خور توانایی آن، به خدمت آرمانهای والا و زیبائی‌های انقلاب گرفته نشده است.»

مقام معظم رهبری

معیارهای انتخاب علاوه بر قوت تکنیکی و نمایشی آثار:

- الف - توجه به یکی از موضوعات بینشی، ارزشی و اجتماعی اسلام.
- ب - پرداختن به زندگی صحابی صدر اسلام.
- ج - پرداختن به سیره امام معصوم (ع) به ویژه امام رضا علیه السلام.
- د - توجه به زندگی هر یک از یاران وفادار و صدیق معصومین (ع).

جوایز:

- ۱- متن برگزیده: لوح تقدیر، چهار سکه بهار آزادی.
- ۲- کارگردان برگزیده: لوح تقدیر، چهار سکه بهار آزادی.
- ۳- تئاتر برگزیده: لوح تقدیر، شش سکه بهار آزادی.

خود را به ساحت مقدس هنر «تئاتر» و هنرمندان آن ابلاغ نماید.

باشد که این اهتمام و اقدام خیرخواهانه از سوی آستان قدس رضوی در بستر زمان به حرکتی هدفمند، فراگیر، و تأثیرگذار در جهت رشد و اعتلای هر چه بیشتر تئاتر ملی - مذهبی ایران اسلامی گردد و بر غنای آن بیفزاید و باعث ارتقاء کیفی آثار و تعالی هنر نمایش «مذهبی» شود.

امید آن که فضای جدید تئاتر کشور که بوی تحولی شوق انگیز و حرکت آفرین از آن به مشام می‌رسد با توجه روزافزون سیاست‌گذاران و مسؤولان محترم ذیربط به این مهم، زمینه ترغیب و تشویق هنرمندان به اجرای تئاتر دینی به طور جدی را در عرصه فعالیت‌های نمایش کشور فراهم آورد.

مؤسسه آفرینشها هنری و رسانه‌های صوتی، تصویری آستان قدس رضوی در پی تحقق اهداف فرهنگی - هنری این نهاد مقدس بر آن شده است تا طی فعالیتهای جاری و دراز مدتی که در پیش دارد، با حضور و مشارکتی مستمر در جشنواره‌های کلان کشور، از جمله «تئاتر» دهه مبارکه فجر، با انتخاب برترین‌های جشنواره در زمینه نمایشنامه نویسی، کارگردانی، و تئاتر برتر به مفهوم مطلق که صبغه و گرایش «مذهبی» داشته باشد؛ از هنرمندان ارزنده و متعهد این هنر بی‌بدیل، که باید به مضامین دینی و مفاهیم ارزشی برگرفته از مکتب «انسان ساز» اسلام پرداخته‌اند و با خلق آثار نمایشی ارزشمند و به یاد ماندنی همت گماشته‌اند، به سهم خود قدردانی و تشکر به عمل آورد و با اهدای جوایز مراتب سپاس بی‌شائبه

بیانیه‌ای هیئت داوران هفدهمین جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر

به نام خداوند جان و خرد

با استعانت از پروردگار یکتا که زیباست و دوستدار زیبایی، هیأت داوران هفدهمین جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر، بر خود لازم می‌داند از حضور شورانگیز و پرهیجان صدها هنرمند ایرانی و میهمان خارجی در طول برگزاری جشنواره تقدیر کند، که علیرغم همه کمبودها و مشکلات، صحنه‌های این جشنواره را رونق بخشیده و تحسین تماشاگران صمیمی تئاتر را برانگیختند. همچنین از مرکز هنرهای نمایشی و همه برگزارکنندگان نیز که تلاش کردند هفدهمین جشنواره با نظم، دقت و سلوکی متعمدانه برگزار شود و نیروی گرمابخش هنر تئاتر را در جان جامعه ما بدمد و امکان تداوم حیات این حرکت ارزشمند فرهنگی را فراهم آورد، قدردانی و سپاسگذاری می‌کند.

هیأت داوران با نگاهی اجمالی به نمایشهای اجرا شده در این جشنواره، جمع‌بندی نظرات خود را بدین شرح اعلام می‌نماید:

پس از مشاهده و بررسی ۲۹ نمایش بخش مسابقه، این واقعیت لذت بخش پیش از هر زمان عیان شد که نسل جوان، پویا و مشتاق تئاتر ایران طی طریق کرده، پا به عرصه وجود گذاشته و در آستانه بالندگی و شکوفایی قرار گرفته است. این دستاورد فرهنگی بزرگی است که باید مورد توجه، تشویق و تقدیر قرار گیرد.

اما بی‌گمان، در هر جریان و حرکت اجتماعی و فرهنگی، آفاتی پدید می‌آید که

اگر هوشمندانه و از سر دلسوزی شناخته و برطرف نگردد، جوانه‌های نوظهور را، ولو از نهال عشق و از عمق جان روئیده باشد، در معرض خطر و تهدید قرار خواهد داد.

برخی از این آفات عبارتند از:

بازی‌های مبالغه آمیز همراه با حرکت‌های بی‌علت و ریشه و به‌دور از اصالت، استفاده از زبان کتابت و نادیده گرفتن ویژگی‌های زبان صحنه که باید به سهولت و سرعت از سوی مخاطبان فهمیده شده و به ادراک مضمون بیانجامد، بکارگیری عناصر شبه نمادین و سطحی نگری به نشانه شناسی در طراحی صحنه، لباس، نور و اشیاء به این باور که تماشاگر آنها را در ذهن خود به معانی خاص ترجمه کند، طولانی کردن اجرا به بهانه پهن‌آورد و عمیق جلوه‌دادن مفاهیم و معانی و پرداختن به موضوعاتی که نسبت و تناسب لازم را با مخاطبان ندارد. توجه به این نکات و کوشش برای پرهیز از آنها، برای همه دست اندرکاران، عاشقان و علاقمندان تئاتر قابل تأمل است تا شور و اشتیاق در حال شکل‌گیری را تقلیل ندهد.

لذا بر عهده همه خانواده تئاتر است تا با حساسیت هر چه بیشتر به درک فضای پیرامون خویش همت گماشته و فرصت تاریخی بدست آمده را به آسانی از دست ندهند. بدیهی است رفع این کاستی‌ها مستلزم همتی بلند و همه جانبه از سوی هنرمندان تئاتر کشور، مرکز هنرهای نمایشی، تمامی مؤسسات و مراکز آموزش دانشگاهی و غیر دانشگاهی و همه رسانه‌های گروهی است تا با تدوین برنامه‌های آینده‌نگر و جامع رشد و اعتلای این سرمایه‌های فرهنگی و استعداد‌های

جوان را بیش از پیش میسر سازند. انتشار منظم و هدفدار کتب پایه، ایجاد بانکه‌های اطلاعاتی، به نمایش گذاشتن نوارهای تصویری، اجراهای برجسته و ارزشمند، تبادل تجارب خانواده هنرمندان تئاتر در سطح ملی و بین‌المللی و در یک کلام به روز کردن اطلاعات مربوط به دست‌آوردهای واقعی جهان هنر و هنر نمایش یکی از مهم‌ترین گامهایی خواهد بود که دست یابی به اهداف و نتایج مطلوب را امکان پذیر ساخته و تخفیف و تعدیل کاستیها را میسر می‌دارد.

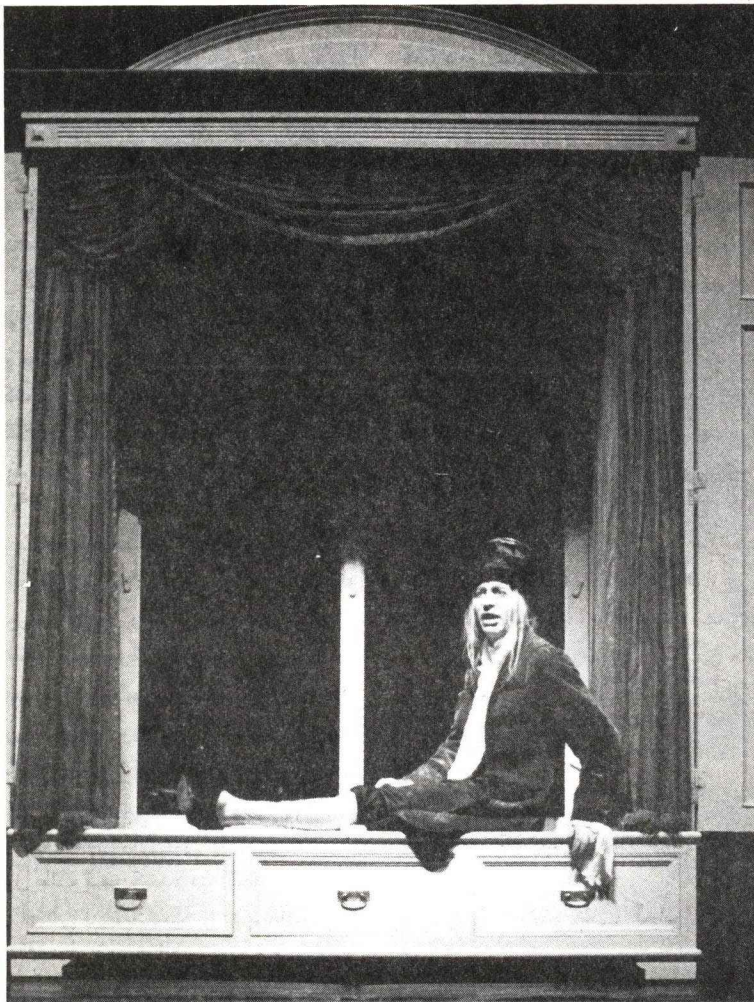
بر این اساس هیئت داوران نگاه صمیمانه و پژوهشگرانه بسیاری از هنرمندان شرکت کننده در بخش مسابقه به ریشه‌ها و شیوه‌های نمایشی سرزمین کهن سالمان را تقدیر می‌نماید. کوشش‌های به‌عمل آمده برای پرداختن به مسائل تاریخی، مذهبی و معاصر کشور را ارج نهاده و تلاش نمایش نامه‌نویسان، بازیگران، کارگردانان و طراحان صحنه را برای دست یابی به فرمهای نمایشی نو و بدیع، مضامین انسانی و پرهیز از تکلف و تصنع گرامی می‌دارد. هیئت داوران شادمانی خود را به دلیل فعالیت ارزشمند زنان هنرمند و شایسته تئاتر ایران ابراز داشته تداوم حضور و اعتلای بیش از پیش همه نیروهای عاشق و مخلص را آرزو می‌نماید. در پایان متذکر می‌شود که پس از کسب تجارب هفده سال برگزاری جشنواره تئاتر فجر ضروری خواهد بود که تلاشی مجدانه برای اعتلای کیفی هجدهمین جشنواره تئاتر به‌عمل آید.

داود رشیدی، بهروز غریب پور، سعید کشن فلاح، رضا خاکی، مهدی حجت

تابه حال چنین تئاتری ندیده بودیم

علیرضا احمدزاده

سومین نمایش روبرتو چولی با نام «باغ آلبالو» نوشته آنتون چخوف در تالار وحدت اجرا شد چولی در این آخرین نمایش، پرقدرت تر از دو نمایش قبلی اجرایی به یاد ماندنی را به همگان عرضه کرد. اولین چیزی که تماشاگران را روی صحنه میخکوب می کرد طراحی صحنه بود. کف سالن تالار وحدت با کتان سفیدی پوشیده شده بود و این کتان از آوانسن گذشته تا مقابل ردیف اول امتداد می یافت دوران زمستانی و فرسوده ای که در نمایش در واقع گذر از آن و ورود به دوره نوینی در تاریخ اولیه مد نظر است تا جلوی پای تماشاگران طراحی نمادینی را شکل می داد. کل ساختمان ویلا با اتاقکی در میانه صحنه مشخص شده بود که متحرک عمل می کرد. تحلیلی که چولی از کار داشت و درک این تحلیل توسط بازیگران ما را با تئاتری زنده و مؤثر مواجه می ساخت. از تصنع و حفظ کلمات و میزانشن های قلابی هیچ خبری نبود و بازیگران و وسایل صحنه و نور ترکیب بندی حرکات همه آنچنان ظریف و دقیق در هم تنیده و در مقابل تماشاگران عرضه می شد که تابحال در تاریخ تئاتر کشور شاهد چنین اجرایی نبوده ایم.

باید به دست اندرکاران مرکز هنرهای نمایشی دست مریزاد گفت و درخواست کرد که در جهت گسترش

دعوت از کارهای تئاتری مطرح اروپا اهتمام بیشتری به کار بندند و از وزارت فرهنگ و آموزش عالی خواهانیم که در جهت ارتقای سطح کیفی آموزش تئاتر در دانشگاهها از این اساتید دعوت به عمل آورند تا از تئوریهای دهه سی و چهل رها شویم.

فقط ما حرفه‌ای هستیم

حسن دولت آبادی

برگزاری جشنواره تئاتر فجر امسال لااقل یک نکته را به اثبات رساند و آنهم این بود که فقط و فقط ما حرفه‌ای هستیم. هندیها، ترکمنها، تاجیکها، ایتالیایی‌ها و حتی آلمانیها هم حرفه‌ای نیستند. حتی شکسپیر هم حرفه‌ای نبود. حالا چه عده‌ای قبول داشته باشند که ما تئاتر حرفه‌ای داریم و چه آنکه اصولاً وجود تئاتر حرفه‌ای را در کشور ما منکر باشند.

این آقایان و خانمهای محترم خارجی اگر ادعای حرفه‌ای بودن دارند، پس چرا مثل ما جیغ کشیدن مدام بر روی صحنه را بلد نیستند؟ چرا دائماً رگ گردنشان بیرون نمی‌زند؟ چرا مثل یازیگران حرفه‌ای ما با چشم و ابرو نازک کردنهایشان برای ما خط و نشان نمی‌کشند؟ چرا برای نشان دادن آسمان به یکباره دستشان را مثل شمشیر به چپ و راست پرت نمی‌کنند؟ و برای آنکه منظورشان را از زمین به ما بفهمانند با پشتک و وارو و معلق زدن، از آسمان به قعر زمین فرو نمی‌غلطند؟ چرا مثل ما باله را قاطی نمایشهایشان نمی‌کنند. اینها اصلاً باله را می‌شناسند؟ چرا تا صحنه‌ای گیرشان می‌آید، مه شکن و فلاشور طلب نمی‌کنند؟ به نظر می‌رسد مشکل اصلی از شکسپیر و آدمهایی مثل اوست که از قرن‌ها پیش حتی از قرن شانزدهم به بازیگران توصیه می‌کردند که در زمان بازی نباید دستتان مثل شمشیر هوا را بشکافد و توصیه‌های غیر حرفه‌ای! از این دست.

خلاصه آنکه این جشنواره یک فرصت طلایی برای گروههای غیر حرفه‌ای شرکت کننده از کشورهای دیگر بود که تئاترهای حرفه‌ای ما را در سالنهای جورواجورمان ببینند و یاد بگیرند که حرفه‌ای بودن یعنی چه. یاد بگیرند که اگر نمایشی یک هفته قبل از شروع جشنواره تمرینش آغاز می‌شود یا آنکه کارگردانی نمایشی را که سالها پیش کار کرده و به صحنه برده است دوباره و با انگیزه‌های صرفاً مادی تکرار می‌کند، یا اگر نمایشنامه‌ای هنوز تمرینش تمام نشده و بازیگرانش کتاب را در دست جملات خود را از رو می‌خوانند اصلاً مهم نیست چون حرفه‌ای بودن این حرفه‌ای‌ها باعث می‌شود تا با داد و فریادهای دلنشین! و گوشنواز! و همینطور اخم‌کردنها و لبخندزندهای بسیار برجسته و با شکوه! و ورجه ورجه کردنها و پشتک و وارو زندهای آنچنانی! همه آن مشکلات بی‌اهمیت را پوشانند. حالا قبول ندارین که ما حرفه‌ای هستیم؟

منتقد خوب، منتقدی است که

تعریف کند

علیرضا احمدزاده

بعضی از کارگردانان تئاتر که دارای درجات بالایی علمی و دانشگاهی هم در این

رشته هستند و در سخنرانیهایشان بارها به جامعه مدنی و تقدیری اشاره می‌کنند عملاً فاقد عنصر نقد پذیری هستند همه را نقد می‌کنند بر همه سیاستهای فرهنگی کشور می‌تازند اما از کوچکترین انتقادی برافروخته می‌شوند کم‌کم اینطور بنظر می‌رسد که از نقطه نظر این کارگردانان، نقد خوب و درست آن است که از کار آنان تعریف کند و اگر به نقاط ضعف کار اشاره‌ای کند منتقد، مغرض و منتقم است! خوشبختانه بعد از ۲۰ سال عمر تئاتر کشور که اکثر اهالی تئاتر سعادت رفتن به اینکه دنیا را نداشتند و کارهای تئاتری جدید و تحولات اخیر تئاتر را ندیده بودند چشمشان به دیدن چند کار فوق‌العاده از کشور آلمان و ایتالیا و هند روشن شد و در مقام مقایسه متوجه شدند که تئاتر چیزی غیر از آنچه تاکنون به ما نشان داده‌اند است.

واقعاً تعجب‌آور است چطور بعضی از این کارگردانان که هر ساله سفرهای متعددی به خارج و جشنواره‌های تئاتری دارند چرا هیچ تأثیری از طراحیهای خلاق، بازیهای دیدنی، نورپردازی، میزانشن و دیگر مسایل اجرایی نگرفته‌اند. به هر حال با دیدن کارهای خارجی توقع منتقدان و تئاتر دوستان از کارگردانان بیشتر شده است امید که از این همه تئاتر تکراری و محتاط رها شویم.

یادداشتهای منتقدان

تلخ‌ترین تراژدی معاصر نقد نمایش شب روی سنگ‌فرش خیس علیرضا احمدزاده

اکبر رادی یکی از برجسته‌ترین نمایشنامه‌نویسان تئاتر کشور است. رادی همچون آثار پیشین خود در آخرین اثرش

زندگی فرهنگیان بسیار تلخ و گزنده است، طبقه‌ای که در تاریخ این سرزمین همیشه مورد بی‌مهری برخی حکومت‌ها بوده‌اند و بی‌توجهی عمدی آنها در جهت سرکوب برخی نظرات از جمله مواعی بوده است که در مقابل آگاهی مردم ایجاد کرده‌اند. شرایط ناسالم اجتماعی و بحران اقتصادی و نابودی اخلاقیات از مسایلی است که در

نشان داد این پیر صحنه توانایی کافی برای ایفای نقش دشواری چون نقش مجلسی را داراست. شناخت و درک شخصیت‌ها توسط دیگر بازیگران مثل ایرج راد، فردوس کاویانی، فرزانه کابلی، علی رامز، فرهاد آئیش، فرزین صابونی، مهشاد فجرى و دریا قنبرزاده، نیز حکایت ممارست اینان در ارائه نقش‌هایشان است. در مجموع "شب روی سنگ‌فرش خیس" را اهالی فرهنگ و هنر این مرز و بوم با تمام وجود درک و حس می‌کنند و به نویسندگی و گروه اجرایی دست مریزاد می‌گویند.

سیاه‌بازان متین

ع.ا.

کانون نمایش‌های سنتی و آئینی که به همت مرکز هنرهای نمایشی چند سالی است به ترویج این هنر می‌پردازد. نمایش «نمایش ممنوع» در جشنواره نشان داد. قصه این سیاه‌بازی به حکایتی کودکانه به نام «نورده غلام و نورده کاسه» برمی‌گردد. اما در اثر بداهه پردازیهای فراوانی روی این روایت صورت گرفته است.

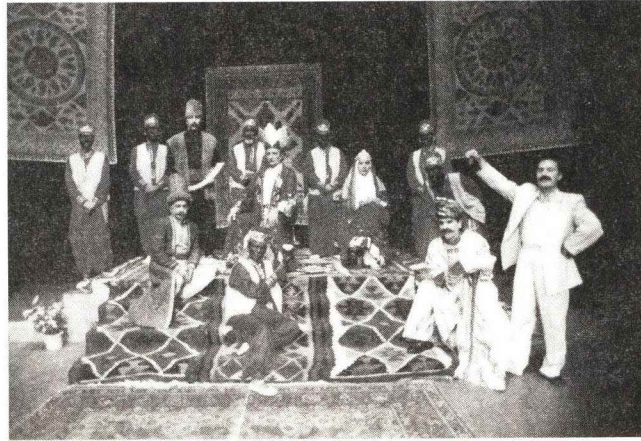
داود داداشی و وحید شاهینی شمایل متینی از سیاه را ارائه می‌دهند فتحعلی بیگی در این کار تلاش دارد تا جنبه‌های منفی و غیراخلاقی سیاه‌بازی که از دیرباز از

این اثر زیر ذرذبین قرار می‌گیرد. شاید نمایش "شب روی سنگ‌فرش خیس" تلخ‌ترین تراژدی معاصر کشور باشد و این تراژدی با این قدرت تأثیر نمی‌گذاشت مگر در کنار هدایت‌های دقیق و پر از احساس هادی مرزبان به عنوان کارگردان اثر که سالهاست در کنار اکبر رادی فعالیت می‌کند و با اندیشه‌های نویسنده کاملاً آشناست حضور جمشید مشایخی بعد از ۲۲ سال

"شب روی سنگ‌فرش خیس" خانواده‌ای فرهنگی را محور قرار داده است. "مجلسی" استاد دانشگاه است و به‌خاطر شرایط اجتماعی همسرش وی را ترک کرده و مجلسی را با تنها دخترش که کور است تنها گذاشته است. خواهر مجلسی نیز از همسرش جدا شده و با وی زندگی می‌کند و فقر مالی و بیکاری به وی و خانواده‌اش فشار می‌آورد. تصویر رادی از شرایط

ویژگیهای قطعی آن بوده است حذف کند. فتحعلی بیگی جنبه‌های مختلف این هنر مردمی و عامه‌پسند را با همان اهدافی که برشمردم حفظ کرده است. اما ضعف مهم کار فتحعلی بیگی حضور هفت سیاه‌باز روی صحنه است. اساساً سیاه مرکز توجه هر نمایش سیاه‌بازی است و با تعداد آن و با توجه به اینکه غیر از

نقش مفیستو را که مدعی است پدر پینوکیوست یک زن بازی می‌کرد و نقش پینوکیو که باید پسر باشد، یک زن. همه دست به دست هم می‌دهند تا پینوکیو را تربیت کنند اما پینوکیو خودش است تربیت‌کنندگان پینوکیو کشیش هستند و محتوای اثر نیاز به تحلیلی کامل دارد که در این مجال نمی‌گنجد. نگرش چولی در ارتباط با اعتقادات فلسفی او که از طریق تصاویر بیان می‌شوند، مفاهیم

عمیقی هستند که در مجموعه کار حضور دائمی دارند و در ارتباط با هم به معنایی واحد می‌رسند. اما از نظر شیوه اجرائی واقعاً باید به چولی احسنت گفت چون ما شاهد نمایشی مدرن و حرفه‌ای بودیم. نمایشی که در بیش از سی صحنه تازگی و خلاقیت خود را حفظ کرده بود. نورپردازانها آنقدر متفاوت و نو بودند که می‌توانستی از آن طریق به معنای نمایش دست پیدا کنی. بیانها آنقدر شفاف و واضح بودند که حتی بازیگران وقتی با هم پیچ می‌کردند ما به وضوح این کلمات را می‌شنیدیم. با توجه به اینکه سالن‌های اصلی دارای نقطه کور صوتی است. بدنهای آماده و منعطف بازیگران حکایت از ممارست مداوم گروه داشت و جالب اینکه چقدر حرفه‌ای سازه‌های بادی را که مشکل‌ترین نوع سازها در نوازندگی هستند را می‌نواختند.

هیچ میزانشن تکراری در کار نبود و کارگردانی چولی از حوصله و دقت نظر وی حکایت داشت. گروه حرفه‌ای گروه «روهر» است. که جز تئاتر دغدغه دیگری ندارد. به امید روزی که شرایط مساعدی برای اهل تئاتر کشورمان مهیا باشد تا شاهد کار حرفه‌ای به معنای درست آن باشیم.

آلمانی بودند و میهمان جشنواره به زبان خودشان به این اوضاع ناسزا می‌گفتند. از طرفی به هر حال علاقه تئاتر دوستان ستودنی است. بعد از نیم‌ساعت معطلی برای استقرار تماشاگران که رادپله‌ها و بالکن و کناره دیوارها را هم اشغال کرده بودند. روبرتو چولی روی صحنه رفت و راجع به گفتگوی تمدنها صحبت کرد و قسمتهایی از حرفهای رئیس جمهور آقای خاتمی را که در یکی از روزنامه‌های آلمان منعکس شده بود به عنوان جملاتی زیبا در ارتباط فرهنگها خواند و تماشاگران را دعوت کرد تا از کار وی دیدن کنند و اگر خواستند بعد از اجرا بمانند و با او به بحث بپردازند.

پرده که کنار رفت زنی در نقش مفیستو به‌طور اتفاقی از چوبی موجودی را بنام پینوکیو خلق کرد و خود را پدر وی نامید

ساقی که ظاهراً محور داستان است وحید شاهینی و در نیمه دوم نمایش «حلقه بگوش» که فتحعلی بیگی ایفاگر نقش آن است از نقش‌های مهم نمایش می‌شوند و همین امر تعدد شخصیت ایجاد کرده و تأثیر نمایش را کم می‌کند. و در آخر باید اذعان داشت که کانون نمایش‌های سنتی، تلاشی در خور را جهت حفظ و اشاعه این هنر انجام می‌دهد.

یک نمایش مدرن

حرفه‌ای

ع.ا.

نمایش "پینوکیو فاوست" کار روبرتو چولی پربیننده‌ترین نمایش جشنواره امسال تا

امروز بوده است. ازدحام به حدی بود که کنترل از دست مأموران تئاتر شهر هم خارج شد و درب اصلی شکسته و باز شد و علاقه‌مندان با بلیط و بدون بلیط به سالن اصلی هجوم آوردند. در این بین هم بزرگان تئاتر و سینما از این فشار در امان نماندند حتی یکی از خانم‌های مسن که

انتخاب نمایش تفرنی نیست

گفتگو با علی رفیعی کارگردان نمایش عروسی خون

الهه عطاردی

◆ چه طور شد که نمایش عروسی خون را برای اجرا انتخاب کردید؟

◀ من از سال‌ها پیش قصد داشتم، مجموعه آثار لورکا را روی صحنه بیاورم، در عین حال که نیاز خاصی به حفظ تقدم و تأخر برای اجرای آثار لورکا، احساس نمی‌کنم، اما به لحاظ تاریخی، چون، سه اثر بزرگ آخر عمر لورکا، به ترتیب عروسی خون، یرماو خانه برناردا آلبا هستند، من با انتخاب عروسی خون، در واقع خواستم تا این ترتیب زمانی را رعایت کنم.

◆ با توجه به اینکه متون نمایشی لورکا، آمیخته‌ای از شعر و موسیقی و درام است، کارگردانی چنین متنی با چه دشواریهایی روبروست؟

◀ من فکر نمی‌کنم، اجرای آثار لورکا، در صورتی که خوب درک شوند و به اجرا دربیایند، با مشکلی مواجه باشند. اکثر اوقات اشتباهی که می‌توانیم در اجرای آثار لورکا مرتکب شویم، این است که، شعر را از ضمیمه متنی نمایش جدا فرض کنیم و تصور کنیم که شعر، قسمتی جدا از متن است، در حالی که اینها، اجزای لاینفک یکدیگر هستند. در آثار لورکا، هنگامی که متن جنبه شعری و وزنی پیدا می‌کند جایی

است که درام قصد دارد، عصاره خویش را بیان کند. اصولاً ما نباید لورکای شاعر را از لورکای نمایشنامه‌نویس جدا کنیم. در سالهای ۲۹-۱۹۲۸ هنگامی که از لورکا می‌پرسند به چه دلیل به طرف نمایشنامه‌نویسی بیشتر گرایش پیدا کرده است، او این موضوع را نفی می‌کند و همچنان بر سرایش شعر اصرار دارد. او درباره تفاوت این دو مقوله از هم می‌گوید که شعر، فقط در داخل کتابها باقی می‌ماند، در صورتی که وقتی به شکل یک اثر نمایشی خلق می‌شوند، اثری که همچنان به شعر پایبند است، می‌توانند در معرض عام قرار گیرند و تعداد بیشتری به آنها، دسترسی پیدا کنند. مسئله دیگر شناخت و رعایت مسئله ریتم در آثار لورکاست و همچنین فهم و درک لایه‌های زیرین و پنهان هر کدام یک از آثار اوست.

◆ آقای رفیعی آیا دلیل انتخاب این متن، به درک شباهتهایی بین فضای نمایش لورکا و فضای اجتماعی امروز ما بر نمی‌گردد؟

◀ مسلماً. وقتی کارگردانی، نمایشی را انتخاب می‌کند، حتماً، انگیزه‌ها و دلایلی فراتر از میل و سلیقه و ذوق فردی دارد. به

طورحتم انتخاب یک نمایش نمی‌تواند تفرنی باشد. این موضوع درباره انتخاب این نمایش هم صادق است. برای اینکه من هم احساس می‌کنم جامعه ما نیز، نیازمند عشق است. من هم احساس می‌کنم که جامعه ما نیاز دارد تا با دیدی وسیع‌تر با جهان خارج روبرو شود، ضمن اینکه باید برای حفظ هویت خودمان تلاش کنیم.

◆ آیا در شیوه اجرای شما با رویکردی نو مواجه می‌شویم؟

◀ اگر رویکرد جدیدی در اجرای این نمایش است به خاطر اثر لورکا، محتوای اثر، شکل و زیبایی شناسی لورکاست که به شیوه اجرایی نمایش، به مقدار زیادی تعیین می‌بخشد. بخش دیگر آن هم مربوط به سبک و سیاق و شیوه کارگردان است. من به سبک و شیوه خودم وفادار هستم. ضمن اینکه کوشش می‌کنم، تا بتوانم حق کلام را در مورد لورکا ادا کنم. بنابراین دو مسئله است، یکی نمایشنامه است که تعیین کننده بخشی از شیوه اجراست و دیگری سبک خود کارگردان است که اینها بایستی به همدیگر برسند و آشتی، بین آنها، صورت بگیرد تا نمایش به خوبی، به شکل قوام یافته مورد نظرش دست پیدا کند.

این آدم‌ها مقدس هستند

«مصاحبه با آقای هادی مرزبان»

◀ من خدا را شکر می‌کنم که در زنده بودن من این واقعه اتفاق افتاد که با این جو باز فرهنگی مواجه شدیم. من امیدوارم مسئولین به همین شکل ادامه دهند و حتی بیشتر و مهربان‌تر. و این کمک‌ها که می‌دانیم در تمام دنیا وجود دارد ادامه داشته باشد.

مسئولین اشاره‌ای کردند و هنرمندان علاقه نشان دادند و به سر دوییدند. وقتی دیدند درب سالن‌های تئاتر باز است و واقعاً دارد به تئاتر توجه می‌شود استقبال کردند و این آدم‌ها مقدس هستند و کارشان احترام برانگیز است و به هر حال در این مورد خوشحال هستم.

ف. ر.

دیدن باشد من از ایشان خواهش می‌کنم که سر تمرین‌ها بیایند.

◆ آقای مرزبان شما در بخش ویژه جشنواره حضور دارید، نظر شما راجع به تقسیم‌بندی جشنواره به دو بخش جوان و حرفه‌ای چیست؟

◀ من با این دو بخش کردن جشنواره خیلی موافقم. فکر می‌کنم کار صددرصد درستی است. به هر حال مسابقه باعث هیجان و شور و شوقی می‌شود که جوان‌ترها می‌آیند و جشنواره قدری گرم‌تر می‌شود و ما پیرترها هم در بخش ویژه کارمان را عرضه کنیم.

◆ این روزها شاهد هستیم تئاتر رونق خاصی گرفته، این حال و هوا را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

◆ آقای مرزبان چه چیز در آثار آقای رادی باعث می‌شود که آثار ایشان را کار کنید؟ ببینید، معمولاً هرکسی دنبال بهترین‌ها می‌گردد. این رسم است که هرکسی سعی می‌کند بهترین را انتخاب کند و من با آثار آقای رادی اینگونه برخورد می‌کنم.

این قضیه از سال ۶۳ شروع می‌شود که من با نمایش پلکان با آثار آقای رادی از نزدیک آشنا شدم. که همان نمایش و دیگر نمایش‌هایی که از آثار ایشان اجرا کردم همه روی من اثر خاصی گذاشته‌اند. من معتقدم که وجوه بسیار بسیار زیاد اجتماعی در آثار آقای رادی وجود دارد که اگر بخواهیم به تک تک آنها بپردازیم، هرکدامش یک دلیلی می‌شود برای انتخاب

من

◆ آقای رادی به عنوان نویسنده این فرصت و شانس را دارند که آثارشان که در زمان حیاتشان اجرا شود، ارتباط شما با ایشان به عنوان کارگردان به چه صورت است.

◀ بله، به نکته بسیار بسیار خوبی اشاره کردید. من و آقای رادی روابط بسیار نزدیکی با هم داریم و من معمولاً هفته‌ای یکبار با ایشان در تماس هستم. اکثر اوقات وقتی نمایش به مرحله‌ای می‌رسد که قابل

مسئولین باید سختگیر باشند

گفتگو با خانم مهین مین

فوزیه رجبی

خود کارگردان طراح و مجریان را انتخاب می‌نماید.

◆ بین‌المللی شدن جشنواره چه اهدافی را می‌تواند پی‌گیری نماید؟

◀ چنانچه این حرکت دوجانبه باشد یعنی حضور هنرمندان حرفه‌ای تئاتر کشور در جشنواره‌های خارج از کشور تبادل و ارتباط فرهنگی تئاتر مطرح گردد. امید است در آینده هنرمندان کشورهای بیشتری در این جشنواره حضور یابند. من فکر می‌کنم چنانچه در سالنی در صبح‌ها جهت پخش ضبط شده نمایش‌های معروف خارجی سال‌های اخیر در نظر گرفته می‌شد برای جوانان هنرمند بسیار مفید بود.

◆ جشنواره امسال را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

◀ در جشنواره‌های گذشته تئاتر فجر هنرمندان اغلب شهرستانها حضور داشتند، از این‌رو جشنواره تکاپو و شادی بیشتری داشت. چهره‌های مهربان ایشان را در طی جشنواره در پشت صحنه مشاهده می‌کردیم. با توجه به جدول تئاتر هر سال نام هنرمندان شهرستانی رو به تقلیل است و نام هنرمندان حرفه‌ای تئاتر جایگزین ایشان شده است. من فکر می‌کنم حضور تمامی هنرمندان شهرستانها در این جشنواره امری ضروری است که امید است مسئولین هنری در این مورد تجدید نظر نمایند. جشنواره تئاتر دهه فجر متعلق به تمامی هنرمندان تئاتر کشور است. چنین به نظر می‌رسد که کم‌کم تئاتر فجر مختص هنرمندان حرفه‌ای تئاتر شود. به سهم خود جای اغلب هنرمندان شهرستانی را در این جشنواره خالی می‌بینم. این سؤال پیش می‌آید که چرا این عزیزان اینچنین دلسرد شده‌اند؟

تجربه و تحصیلکرده و حمایت از بازیگران جوان که آینده سازان تئاتر کشور محسوب می‌شوند در مرکز و نیز در شهرستانها تئاتر را فعال و به پویایی برسانند.

با توجه به سلیقه‌های متفاوت تماشاگران می‌توان هر سالنی را از نظر معماری و امکانات مختص اجرای تئاتر به سبک و انواع آن نمود. توجه جدی باید در مورد تئاتر کودکان و تئاتر سنتی داشت. تئاتر سنتی را یک سالن خاص متمرکز نمود.

من فکر می‌کنم برنامه‌ریزی باید طوری انجام پذیرد که تماشاگر بنا بر خواست و سلیقه خود بتواند نمایش مورد نظر را به راحتی انتخاب نماید.

◆ فضای حسی و حال و هوایی که بر جوانها حاکم است و همچنین نحوه کار با حرفه‌ایها، برای شما که از نزدیک با گروهها در ارتباط هستید چگونه است؟

◀ جوانان هنرمند و تازه‌کار را باید در هر زمینه مساعدت و یاری نمود. آنها امید تئاتر آینده کشور هستند. واحد گریم از هنرمندان تحصیلکرده که اغلب آنها مدرس و طراح گریم می‌باشند تشکیل شده است. وظیفه‌شان طراحی و اجرای گریم و احتمالاً ساخت ماسک برای گروه‌های تئاتر مرکز هنرهای نمایشی است. واحد گریم خود را موظف می‌داند که به هنرمندان جوان در درجه نخست راهنمایی و سپس یاری دهد. کار با هنرمندان حرفه‌ای بسیار ساده انجام می‌پذیرد. واحد گریم هیچگاه با هنرمندان حرفه‌ای مسئله نداشته است. کارگردان تقاضای طراح گریم می‌نماید طراح و مجریان گریم معرفی می‌شوند و چنانچه به ساخت ماسک نیاز باشد انجام می‌پذیرد. گاه

مهین مین طرح و سرپرست واحد چهره‌پردازی و صورتک مرکز هنرهای نمایشی و مدیر واحد چهره‌پردازی (تئاتر شهر) وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است. گفتگویی که در پی می‌آید زمانی انجام گرفت که ایشان در اوج مشغله کاری خود بودند با این حال قبول زحمت فرموده و در این گفتگو شرکت کردند.

◆ استاد مدتی است که تئاتر ایران رونق به سزائی یافته و فرصت لازم برای کار در اختیار علاقمندان گذاشته شده است. شما به عنوان مدرس (گریم و ماسک) در دانشگاه، و نقش اجرایی که در پشت صحنه دارید این شوق و شور را چگونه می‌بینید و چه نظری دارید؟

◀ طبیعی است رشته‌های وابسته به تئاتر از جمله هنرمندان واحد گریم فعال‌تر از سالهای اخیر انجام وظیفه می‌نمایند. من فکر می‌کنم این حرکت نباید به گونه‌ای شتابزده انجام پذیرد. مسئولین هنر می‌بایست با تفکر و دقت بسیار برنامه‌ریزی نمایند. در درجه نخست به تماشاگر بیاندیشند! که به چه طریق می‌توان او را جذب تئاتر واقعی نمود. با وقفه در کار تئاتر در سال‌های اخیر متأسفانه تئاتر تماشاگر خود را از دست داده است. باید توجه داشت دیدگاهها و سلیقه‌ها متفاوت است.

و از طرفی مسئولین باید برای آوردن نمایشها بر روی صحنه تا حدودی سختگیر باشند و ضوابطی را مدنظر قرار بدهند. به هر فردی اجازه کار ندهند. ضوابط را بر روابط استوار نمایند. با برنامه‌ریزی توسط افراد صالح، با

ارتباط با خارجی‌ها سازنده است

«گفتگو با تاجبخش فنائیان»

علی اصغر دشتی

بررسی کارهای عملی در این تعدد کارهای موجود نهفته باشد. این امریست دراز مدت. اما باید یک زمانی شروع شود، به نظر من نقطه کور تئاتر اینجاست.

♦ **آقای فنائیان با توجه به اینکه مسئله پژوهش با محیط دانشجویی و تئاتر دانشجویی در ارتباط است شما به عنوان یکی از حامیان تئاتر دانشجویی چه طرح و نظری دارید؟**

◀ ما با برگزاری جشنواره تئاتر دانشجویی و چاپ نشریات پژوهشی و راهنمایی دانشجویان در کلاسها سعی می‌کنیم این کمبود را در حد امکان جبران کنیم.

من هنوز آن حضور بین‌المللی در سطح محدودی است، به نظر من بهتر است که هنرمندان ایرانی هم بتوانند در کشورهای دیگر خودشان را نشان بدهند و این‌طور نباشد که ما فقط میزبان باشیم، بهتر است این بده بستان دو طرفه باشد.

♦ **آقای فنائیان با توجه به افزایش اجراها در یکسال اخیر برای بهبود کیفیت تئاتر کشور چه نظری دارید؟**

◀ به نظر من بایستی مسئولین امر برنامه ریزی هدفدار داشته باشند و صرفاً به کثرت کارها اکتفا نکنند، برای اینکه تئاتر ما کیفیت مطلوبی داشته باشد، بنابراین باید برنامه‌ریزی صحیح باشد. این برنامه‌ریزی شاید با یک سری کارهای پژوهشی ضمن

♦ **آقای فنائیان آیا این نمایشنامه را براساس نیازهای اجتماعی انتخاب کردید؟**

◀ من بیشتر براساس آن تعلق خاطری که در تم این نمایشنامه است آنرا انتخاب کردم، آن تم هم به همین اتحاد جسم و روح برمی‌گردد و تخریب هردو در اثر حوادثی مثل جنگ که خواه ناخواه تحمیل کنندگانش جنگ در واقع مصوبین از بین رفتن این دو عنصر هستند.

♦ **کمی در مورد مسئله جنگ که تخریب کننده این دو عنصر هست توضیح دهید.**

◀ خواه ناخواه جنگ چیز خوبی نیست و به خودی خود مخرب است، تخریبش نه تنها جسم آدمهاست. بلکه روح آدمها را هم نابود می‌کند و کسانی که جنگ را به وجود می‌آورند در واقع این دو عنصر را نشانه می‌روند. و سیاهی جنگ هم در همین تخریب است.

♦ **آقای فنائیان نظر شما در خصوص شرکت گروههای خارجی در جشنواره چیست؟**

◀ یک ارتباطی که بین هنرمندان و هنر دوستان ایرانی و خارجی برقرار بشود خود به‌خود سازنده است. ما بیشتر به جنبه سازندگی آن توجه می‌کنیم. به نظر

An Interview with M. Mihan

M. Mihan is a graduate of aesthetics. She is in charge of the make-up unit of City Theatre. She also teaches at university. According to her, make-up has acquired greater importance due to the special attention paid to theatre.

An Interview with Mr. Fanaeian

Mr. Fanaeian says that he chose " It's Midnight, Dr. Schweitzer " because of the sense of belonging found in its theme which is the unity of soul and flesh. He believes that the special section of the festival is an opportunity for our professional theatre to show its capabilities.

An Interview with A. Tahoondi

A. Tahoondi is one of the experienced actors of Mashhad. He has directed "The Sea", a play based on Jona's life. The prisoners of the central prison of Mashhad have acted in this play. In fact, theatre has been used as a therapeutic means resulting in some good changes in the prisoners' spiritual nature.

An Interview with R. Saberi

According to R. Saberi, the nature of Iranian theatre, such as Tâzieh, Naghali, ..., is similar to that of street theatre.

He says that our traditional dramatic arts enjoy original subject matters and thought. He believes that such performances can deal with today's problems.

An Interview with Mr. Islami

Mr. Islami says that establishing a direct relationship with the audience (with whatever outlook and from whatever social class) is his main motivation to participate in street theatre section. It is mentionable that elements from Naghali (story telling) have been employed in his production.

The Panel of Judges of Competition

- Behrooz Ghareebpour: Director and Theatre Instructor
- Davood Rashidi: Actor and Director
- Reza Khaki: Theatre Instructor
- S. Kashan Fallah: Theatre Instructor
- Mehdi Hojjat: Theatre Instructor

The Panel of Judges of Competition of The National Centre of Theatre Critics:

- M.H. Naserbakht: Theatre Critic
- Rahmat Amini: Theatre Critic
- Behzad Sadeghi: Theatre Critic
- M. Rayani Makhsoos: Theatre Critic
- Mahmood Gabarloo: Theatre Critic
- Samad Chiniforoushan: Theatre Critic

- A Criticism of "Night on the Wet Cobbledstones"
- A Criticism of "The Forbidden Play"
- Pinocchio, Faust: A Professional Modern Performance
- An Interview with Dr. Rafiee
- An Interview with H. Marzban
- An Interview with M. Mihaan
- An Interview with Mr. Fanaeian
- An Interview with A. Tahoonchi
- An Interview with R. Saberi
- An Interview with Mr. Islami
- The Panel of Judges of Competition
- The Panel of Judges of competition

Namayesh

The 17th International
Fadjar Theatre Festival
Tehran, 21st January to
4th February

General editor: Laleh Taghian
Cast: F. Kobarian, Sh. Yoosefi,
F. Shafie, L. Minaie,
F. Sarmadi, S. Khodaparasti

A Criticism of "Night on the Wet Cobbledstones"

Raadi is one of the eminent playwrights of Iran who chiefly deals with family in his works. In this play, he explores a university professor's family life and depicts the rupture of family relations which has resulted from social problems. Marzban has successfully directed the actors. This play features J. Mashayekhi, the experienced theatre actor, as the central character.

A Criticism of "The Forbidden Play"

The Center of Traditional Dramatic Arts has made determined efforts to develop traditional Iranian dramatic arts. "The Forbidden Play" is an instance of such attempts. Being an improvisation, it is supposed to provoke laughter through immoral jokes, while the comic aspect of the play has been reduced due to lack of such jokes. Having a number of blacks in the play is another weak point.

Pinocchio, Faust: A Professional Modern Performance

"Pinocchio, Faust" was received by a large number of audience. Before the performance, Roberto Cuilli, the director, delivered a speech on president Khatami's statements concerning the dialogue between civilizations. Cuilli's deep philosophical outlook is expressed through images. His performance is modern and professional and exact lighting contributes to the meaning of the play. The actors' mastery of sound, music and their physical power are other strong points of the production. The perfect directing of the play is also patent. Roher Theatrical Troupe is involved in nothing but theatre.

An Interview with Dr. Rafiee

According to Rafiee, one of the reasons to choose "Blood Wedding" is the cultural similarities between Iran and Spain. At first sight, this drama may be considered to be a love story, a forbidden love, and the tragedy of a mother who has lost her son and husband and is to lose her last son too. While this drama has a far deeper meaning, the new approach to performing this drama is because of the work as well as Lorca's aestheticism.

An Interview with H. Marzban

H. Marzban has directed "Night on the Wet Cobbledstones" written by A. Radi, the well-known playwright. Marzban has directed other works by the same playwright because of their particular characteristics. He believes that Radi's works are minutely sociological. He says that he knows Radi's works thoroughly.
